शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पेठ वडगांव

निबंधिका क्र. : .... पुरवणी क्र. : 1

विद्यार्थ्याचे नांव : मिनाक्षी दिनकर चौगुले

विषय : लिंग, शाळा व समाज रोल नं. : 11

पेपर क्र. : .... विभाग : ....

दिनांक : 08/08/2023

13/15

प्र १)

१) मानवी जीवन जगण्यासाठी मानवी जीवन समृद्ध होण्यासाठी जे काही नियम, अटी, नीटनेटकेपणा शिस्त तसेच मानवी जीवनाला आवश्यक वातावरण, या सर्वांनी मिळून मानवी जीवन संपन्न होते त्यास जीवनकौशल्य असे म्हणतात.

1

२) भारतीय राज्यघटनेच्या कलमात १५ व १ या कलमात 'लिंग समभाव' नमूद केलेला आहे

1

३) स्त्री सबलीकरण म्हणजे स्त्रीयांनी स्वतःच्या पायांवर उभे राहणे सक्षम बनणे. अन्यायाविरुद्ध लढण्याची क्षमता असणे. स्वावलंबी होणे. स्वतःसाठी जगणे, अन्याय सहन न करणे. या सर्वांना स्त्री सबलीकरण असे म्हणतात.

1

03

प्र.२) लैंगिक छळ घडण्याची वाढून होणारी ठिकाणे म्हणजे, शाळेत आत्र कॉलेजेस, हॉस्टेल्स, गर्दीची ठिकाणे,

- १) कॉलेज
- २) हॉस्टेल्स
- ३) गलिच्छ वस्ती
- ४) गर्दीची ठिकाणे.
- ५) कुटुंब.
- ६) प्रेम प्रकरणे.

१) <u>कॉलेज</u> –
कॉलेज मध्ये जाणाऱ्या मुलींच्यावर सुद्धा लैंगिक छळ होण्याचे प्रकार घडून येताना दिसत आहेत. युवक पिढीमध्ये असे प्रकार घडून येतात

२) <u>हॉस्टेल्स</u> – घरापासून दूर शिक्षणासाठी राहणाऱ्या मुलींच्यावर सुद्धा लैंगिक अत्याचार मोठ्या प्रमाणावर होतात,

३) <u>गलिच्छ वस्ती</u> –
गलिच्छ वस्तीमधील लोकांची मानसिकता खराब झालेली असते त्यामुळे त्या ठिकाणी मोठे, लहान, बालके यांच्यावर सुद्धा सर्रास अत्याचार होत आहेत,

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1) [illegible]

2) [illegible]

3) [illegible] / [illegible]

4) [illegible]

5) [illegible]

6) [illegible]

1) मानसिकता -

स्त्रीयांच्या मानसिकतेमध्ये बदल होत गेल्यामुळे लोकांची विकृती बिघडत आहे.

2) दृष्टीकोन -

लोकांच्या महिला मुलींकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन वाईट आहे त्यामुळे अशा घटना घडत आहेत.

3) कपडे -

आजकालच्या युगात फॅशनला खूप महत्व दिले जाते त्यामुळे मुली लहान कपडे घालून वावरतात त्यामुळे सुद्धा लैंगिक शोषणाचे प्रकार वाढले आहेत.

4) व्यसनाधिनता -

लोक व्यसनाधिन खूप झाले आहेत. त्यामुळे सुद्धा स्त्रीमध्ये लैंगिक अत्याचाराचे प्रमाण वाढलेले आहेत.

5) मोबाईल -

मोबाईलमुळे लहान वयातच सुद्धा वाईट व्हिडिओ मुले पाहत आहेत. त्यामुळे लैंगिक शोषण वाढत आहे.

अशाप्रकारे लैंगिक शोषणाची कारणे आहेत.

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पेठ वडगांव

निबंधिका क्र.: पुरवणी क्र.:

विद्यार्थ्याचे नांव : कु. शिंदे सुनिता नरोत्तम

विषय : अध्यापनशास्त्र शालेय विषय भूगोल रोल नं. : 50

पेपर क्र. : विभाग :

दिनांक : 11-08-2023

13/15

प्र. १] १] प्रकल्प पध्दतीचा जनक किलपॅट्रीक होय.

२] संकल्पना प्राप्ती प्रतीमानाचे जनक जेराम ब्रुनर आहेत.

३] समुद्रतळाचा सर्वात खोल भाग म्हणजे सागरी डोह होय.

प्र. २] १] भूगोल विषयाची सर्वसामान्य उद्दिष्टे -

भूगोल विषय हा विद्यार्थ्यांना लक्षात येण्यासारखा तसेच विविध तंत्राचा, ~~साध~~ साधनांचा नकाशांचा वापर करून त्यांना शिकविणे तसेच त्यांना ज्या संकल्पना असतील त्या उदाहरणासहित सांगणे.

भूगोल हा प्रकल्पपद्धती तसेच स्थळांना भेट देऊन नकाशावाचन करून आलेखांचे वाचन करून अध्यापन ~~करू~~ करण्यासारखा विषय आहे. भूगोला मध्ये स्थळ, नकाशा, पृथ्वीगोल, खडे, शेतीचे प्रकार, मातीचे प्रकार तसेच खडकांचे प्रकार काही प्रमाणात हवा, ~~पाऊस~~ पाऊस तसेच हवामान यांच्यासारख्या नोंदी लागतात.

भूगोल विषयाची सर्वसामान्य उद्दिष्टे -

१) भूगोल हा प्राथमिक तसेच माध्यमिक स्तराला वेगळ्या अभ्यासक्रमानुसार शिकवावा लागतो.

२) उच्च माध्यमिक स्तराला भूगोल विषयाचे सखोल

ज्ञान प्राप्त करावे लागेल
3) नकाशावाचन कसे करावे ? तसेच आलेख कशा प्रकारे काढायचा ? या अशा संत्रातून भूगोलाची उद्दिष्टे साध्य होतात.

2) भूगोल म्हणजे काय?
खंड, सागर, हवा, पाणी, जमीन, हवामान, डोंगर, माती तसेच पृथ्वीतलावर असणाऱ्या भौगोलिक गोष्टींचा एकत्रित अभ्यास म्हणजे भूगोल होय.
भूगोल या विषयामध्ये शालेय स्तर, माध्यमिक स्तर, उच्चमाध्यमिक स्तर यानुसार विद्यार्थ्यांचा अभ्यासक्रम बदलत जातो. भूगोल या विषयाचे अध्यापन करण्यासाठी प्रकल्प पद्धती, तसेच नकाशावाचन, आलेख वाचन अशा अनेक साधनांचा वापर करून विद्यार्थ्यांना ती संकल्पना समजावी अशी शिकवावी.

प्र.3) भूगोल अध्यापनासाठी तंत्रे -
भूगोल विषय हा भाषेसारखा फक्त ऐकवून न शिकवता त्या घटकाची त्यांना तो अनुभवून शिकता यावा यासाठी तंत्रे आहेत.
1) प्रकल्प - ज्या घटकाचे सखोल ज्ञान मिळवायचे आहे त्या घटकाचे उपघटक त्यांचे चित्र तसेच रचना, त्यांची उगमस्थाने त्यांचा शोध कोणी लावला, कसा लावला यासाठी तंत्राचा वापर करू शकतो.
2) नकाशावाचन - काही स्थळांना प्रत्यक्ष भेट न देता त्या स्थळाची भौगोलिक स्थिती, तसेच हवामान याचा अंदाज नकाशावाचन करून घेतो.
3) भौगोलिक स्थळांना भेटी - विशिष्ट भौगोलिक स्थळांना भेटी देऊन त्या स्थळाबद्दल काही संकल्पना स्पष्ट करता येतात.
4) पृथ्वीगोल - पृथ्वीगोल वापरून नकाशासारखा आपण तिथला भूप्रदेश पाहू शकतो.
05

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पेठ वडगांव

निबंधिका क्र. : .... पुरवणी क्र. : ....

विद्यार्थ्याचे नांव : माने सुप्रिया पांडुरंग

विषय : सर्वसमावेशीत शाळा रोल नं. : 25 26

पेपर क्र. : III विभाग : -

दिनांक : 10/08/2023

12/15

प्रश्न-①

① → "ज्या व्यक्तीला कोणतीही गोष्ट समजण्यास वेळ लागतो, किंवा मेंदूची क्षमता खुप कमी असते त्या व्यक्तीला मतिमंद म्हणतात."

② → "एखाद्या व्यक्तीला कानाने ऐकु येत नाही किंवा फार कमी प्रमाणात ऐकण्यास येते त्या व्यक्तिला कर्णबाधिरत्व म्हणतात."

③ → समुपदेशनाची तंत्रे.

प्रश्न②

① → "शरिराचा कोणताही एक भाग अपंग असणे व त्या व्यक्तीला त्या अवयवाने काहीच करता न येणे म्हणजे अपंगत्व होय."

अपंगत्वाची कारणे –

① लहान वयात ताप येणे व तो जास्त प्रमाणात आल्याने डोक्यात गेल्याने अपंगत्व येते.

② पुर्वी जर एखादी व्यक्ती घरामध्ये अशी असेल तर तेही परंपरागत तो पुढे चालू शकतो.

③ → "ज्या व्यक्तीला डोळ्यांनी काहीही दिसत नाही त्याला दृष्टीदोष असे म्हणतात."

• अंधत्व येण्याची कारणे – ① अनुवांशिकता ② मोतीबिंदु ③ देवी रोग.

प्रश्न ③

① बालगुन्हेगारी -

"लहान वयात परिस्थितीमुळे किंवा परंपरागत आलेल्या घरगुती वातावरणामुळे तसेच आज मोबाईलच्या अतीवापरामुळे होणाऱ्या वर्तनास बालगुन्हेगारी म्हणतात.

लक्षणे -

① मोबाईलचा अतीवापर करून नको ते पाहुण कृत्य करण्याची बालकामध्ये वर्तन निर्माण होते.

② समाजामध्ये घडणाऱ्या बऱ्याच गोष्टींकडे बालकांचे लक्ष असते. त्यामुळेदेखील बालगुन्हेगारी वाढत आहे.

③ लहान मुलांच्या समोर वाईट कृत्य करू नये कारण त्याचे अनुकरण ते मुल करत असते.

कारणे -

① जर एखाद्या मुलाला त्याच्या परिवाराकडून शिक्षणाची कमतरता असते त्यावेळी ते मुल वाईट कृत्याकडे वळते.

② परिस्थितीमुळे होणारे परिणाम मुलांना खूप परिणामकारक असतात.

③ बालकांना नको त्या वयात खूप वाईट परिस्थितीतून जावे लागते त्यामुळे त्यांचे बालगुन्हेगारीत समावेश होतो.

④ समाजामध्ये अनेक प्रकारचे वादविवाद असतात. बालक हे त्यातीलच एक भाग असल्यामुळे त्याचा परिणाम होतात.

⑤ सर्वात जास्त परिणाम बालकांमध्ये मोबाईलमुळे होत असल्याने त्यांच्यामध्ये बालगुन्हेगारी वाढत आहे.

6

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पेठ वडगांव

निबंधिका क्र. : .... पुरवणी क्र. : ....

विद्यार्थ्याचे नांव : भोसले अमृता अनिल

विषय : सर्वसमावेशित शाळा रोल नं. : 07

पेपर क्र. : 03 विभाग : -

दिनांक : 10/08/2023

12/15

प्र. 1

1) मतिमंद म्हणजे वाढत्या वयाबरोबर बुद्ध्यांक कमी असणे म्हणजे मतिमंद होय.

2) कर्णबधिरत्व म्हणजे कानाने ऐकू न येणाऱ्या व्यक्तीला कर्णबधिरत्व प्राप्त होते. त्यास कर्णबधिरत्व म्हणतात.

3) समुपदेशनाची तंत्रे - 1) सल्ला देणे 2) व्याख्यान देणे 3) समाजीक क्रिया 4) गोष्टी ही सर्व समुपदेशनाची तंत्रे आहेत.

प्र. 2

1) शारिरीक अपंगत्व म्हणजे शरिराचा एखादया भाग असून पण तो इतरांच्या दृष्टीने कमजोर असणे म्हणजे शारिरीक अपंगत्व.

शारिरीक अपंगत्व हे विविध कारणांनी येते ते म्हणजे 1) जन्मताच त्यास एखादा अवयव नसणे

2) त्यास पुरेसे पोषण न मिळणे

3) त्या अवयवाची वाढ निट न होणे.

4) तो अवयव इतर अवयवांच्या तुलनेत कमी असणे.

5) अवयवामध्ये तो अवयव किमी प्रमाणात काम करतो.

6) पोलिओ डोस वेळेवर न देणे.

7) त्या अवयवास ठराविक कालामध्ये हालचाल न होते.
8) तो अवयव तासाच अडवून ठेवणे.
9) त्या अवयवाचा वापर न करणे.
10) त्या अवयवाची वाढ न होणे.
हि सर्व अपंगात्वाची कारणे आहेत.

3

3) दृष्टिदोष म्हणजे डोळ्यांचा रॅटिना कमी असणे म्हणजेच दृष्टि कमी असणे होय.
अंधत्व येण्याची कारणे -
1) मोबाईल चा अती वापर करणे.
2) अन्नमधून हवे ते पोषकतत्वे न मिळाल्यामुळे.
3) टि-व्ही खुप जवळून पाहणे.
4) ग्रहणे पाहणे. ति डायरेक्ट पाहिल्यामुळे ~~डोळ्या~~ डोळ्यांचा अंधत्व होते.
5) दृष्टिदोष हा कोणत्याही वयामध्ये येऊ शकतो.

दृष्टिदोषाला वयाची आड नसते. ते कोणत्याहि वयामध्ये उद्‌भवू शकतो. दृष्टिदोषाने आपली नजर कमजोर होते. व आपल्याला ते पाहण्यासाठी खुप समस्या निर्माण होतात. दृष्टिदोषात आपल्याला अनेकदा दूरची वस्तू वा व्यक्ती स्पष्ट दिसत नाही. ~~दृ~~ दृष्टिदोष म्हणजे मोबाईल चा वापर जास्त प्रमाणात करणे व रात्रीच्या

2

3

1) बालगुन्हेगारीची व्याख्या-
बालगुन्हेगारी म्हणजे कमी वयामध्ये अनेक प्रकारची वाईट कामे करणे म्हणजे बालगुन्हेगारी होय.

लक्षणे - 1) लहान वयात चोरी करणे.
2) खोटे बोलणे.
3) कोणत्याहि वस्तूना हात लावणे.
4) गर्दीची ठिकाणे पाहून वस्तू चोरणे.
5)

कारणे - 1) परिस्थिती बिकट असणे.
2) आई- वडीलांचे छात्र नसने.

04

13/15

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पेठ वडगांव	
निबंधिका क्र. :	पुरवणी क्र. :
विद्यार्थ्याचे नांव : कु- कुराडे मुरलीधर पांडुरंग	
विषय : अध्यापनशास्त्र	रोल नं. : 29
पेपर क्र. : शालेय विषय इतिहास	विभाग : B.Ed. I sem II
दिनांक : 11/08/2023	

प्र 1

1. लेखी तोंडी व प्रात्यक्षीक हे परीक्षेचे मुख्य प्रकार आहेत. 1

2. खालीलपैकी वरील सर्व हा पुरातन काळातील स्त्रोत आहे. 1

3. दुरदर्शन हे अत्यंत प्रभावी हकमाध्य साधन आहे. 1

प्र 2 1. इतिहास अध्यापनाची ध्येय व उद्दिष्टे :-

ध्येय :-

1. इतिहास अध्यापनामध्ये महत्वाची बाजू ही समाजीक सलोखा राखतात.
2. इतिहास विषयाचे परिपूर्ण ऐतिहासीक ज्ञानदान करणे व तेही त्यांना समजेल अशा भाषामध्ये मांडणी करुन स्पष्टीकरण हे साध्या, सोप्या भाषेमध्ये करणे
3. इतिहास विषयाचे परिपूर्ण ज्ञान आत्मसात करणे. व त्याचा स्पष्टीकरण करणे.

2

4. ज्ञानदान करताना परिपूर्ण माहिती विद्यार्थ्यांना मिळणे हे ध्येय असते. व ते समजणे हे शिक्षकाचे ध्येय असते.

प्र 2 ① उद्दिष्टे :

① इतिहासाची सखोल माहितीचे रुपांतरण ज्ञानात व संग्रहात परिपूर्णता येण्यासाठी मदत होते.

② परिपूर्ण माहिती साध्य करणे हे उद्दिष्टे आसते.

③ इतिहासीक घटना, ऐतिहासिक संदर्भ यांचे परिपूर्ण रूप माहिती होणे हे उद्दिष्ट आसते.

③ इतिहास विषयाची संकल्पना :

इतिहास विषयामध्ये पौराणिक घडलेल्या व ऐतिहासिक घटना यातिल संदर्भ व घटनेचा उल्लेख यांमध्ये इतिहास विषयात आसतो, जेणे करुन आपल्या पूर्वज व राजेची माहिती त्याचा राहणीमान संघर्ष संदर्भ शोध यांची माहिती यामध्ये इतिहास या विषयामध्ये परिपूर्ण स्थान व घटनासहित, इ.स तारीख सहित त्याची नोंद इतिहास या विषयामध्ये माहितिसह स्पष्ट करण्यात येत आसतात व माहिती तारखेसह यामध्ये मांडणी व पुराव्यासह स्पष्ट केलेली असतात. इतिहास स्थान, संदर्भ, तारीख, घटना, लढाया, राज्यघटना, राज्ये, प्रजा व्यवस्थापन राहणीमान व हवामान, राज्याची यंत्रणा याची खानपान राहणीमान यांची माहिती यामध्ये इतिहास विषयात आपणास पहावयास मिळते आहे. इतिहास विषयामुळे परिपूर्ण ऐतिहासीक घटनाची माहिती लोकांना मिळते. आहे.

(3)

(3) इतिहास अध्यापनासाठी आवश्यक असणाऱ्या दृक्श्राव्य साधनांची माहिती आपण यामध्ये पाहणार आहोत.

① दुरदर्शन - यावर आपण माहिती पाहता व ऐकता येऊ शकते यामुळे माहितीची परिपूर्णता येताना दिसते.

② चित्रव्हिडिओ :- चित्रफितीव्दारे माहिती व चित्रे व त्या संबंधित घटना इतिहास यामध्ये आपणास पाहता येतो.

③ टिव्ही - टिव्हीवर इतिहासीक अध्यापन करता येते ऐतिहासिक वास्तु, राजे, महाराजे संस्कृती यांची चित्रफिती माध्यमाव्दारे दाखवतात.

④ प्रोजेक्टर - प्रोजेक्टर वर खोलीमध्ये इलेक्ट्रीक माध्यमाव्दारे आपणास ऐतिहासिक माहिती, घटना, प्रसंग माहितीपर दाखविता येतात. व याव्दारे विषयाला समजण्यास परिपूर्णता येते.

⑤ मोबाईलव्दारे - मोबाईलवर विविध माहिती ऐतिहासिक घटना त्याची माहिती इंटरनेट व्दारे माहितींची संकल्पना स्पष्ट करता येते.

⑥ कंप्युटर व्दारे माहिती :-
कुम्प्युटर व्दारे माहिती इंटरनेट व चार्ट व्दारे ती माहिती विद्यार्थ्यांना दिली जाते. माहितीची परिपूर्णता याव्दारे मिळण्यास मदत होते. माहिती आवाजाव्दारे व चित्रफितीव्दारे दाखविली जाते.

⑦ व्हिडीओव्दारे - व्हिडिओ माहिती सादर करुन दाखवली जाते व परिपूर्ण माहितीची इतिहास घटना दाखविल्या जातात.

6

Seen

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, पेठ वडगांव

निबंधिका क्र. : .... पुरवणी क्र. : ....

विद्यार्थ्याचे नांव : Pooja Raghunath Kharkande

विषय : Knowledge & Curriculum Part II रोल नं. : 22

पेपर क्र. : .... विभाग : ....

दिनांक : 9/8/2023

12/15

Q.1 Fill in the blanks.

1. The aim of education is Mental development.

2. Human beings develops cognitively, emotionally & skilled

3. Unity through diversity is required for this nationality.

Q.2]

3] The need and nature of the Curriculum.

The knowledge which we get is from family, School & Society. But when we learn in family we learn to follows our culture. In society by seeing or by observing people we learn to behave. But when the time comes for School there Curriculum is very much important.

Each Child age, mental development is not same. So the School has to see the age group & depending on it they have to fix the Curriculum.

"Curriculum means the knowledge is acquired by Student depending on different age groups.

The need or nature of Curriculum.

1. The Curriculum is required because each child depending on age group cannot learn. So the fixed all age group depending on their mental ability the syllabus & textbook is fixed.

② The Curriculum is where each subject wise give the particular syllabus so up to that they can learn & gain knowledge.
③ The Curriculum is fixed for all standards.
④ For every school & colleges the syllabus is given depending on the ability of a child.
For eg :- If a Ist standard child & learns to read & write only that much is fixed in curriculum.

2] The Concept of Multiculturalism.

If we see the whole world then or India we see the difference in speaking, Culture, language, Caste, Race, ritual, dressing etc.

"Multiculturalism means the different cultures together we have unity."

'Unity in Diversity' means we find different cultures, languages, dressing styles, so many things. Where we can see each & every person follows everyones culture, Caste creed.

If you see India then here we have different Religions but instead of showing difference we have to come together & we have to support each & every person. So every one will be together & there will be no fight will be taken place & we can stay together.

In India, earlier before independence we were

under british rule so we faught against them & the on 15th August we got Independence. So from that day it has been decided that we will give freedom to everyone.

Democracy – Means where we are allowed to do whatever we want, ~~ER~~

Multiculturalism & democratic education :-

① If we talk about education then India is a democratic country where we see Multiculture & makes students to follow by teaching.

② In Colleges & in Schools we teach Students to follow each & every culture by giving respect to it.

③ Give Respect to each religion, Caste, Creed.

④ Earlier lower Caste people were not having right to take education, to touch anyone. But Now we made them democratic where they can take education with other people / students also.

⑤ Students are made aware not to follow difference in any Caste, Creed or race.

⑥ India is a country which is an democratic country where everyone are allowed to Speak what They want, depending on rules & regulations laws.

Here we have seen what is multicultur & democratic education. Here we follow it social, & democratic.